

TOONEEL TE MOSKOU

DOOR Mr. JOHAN HUIJTS

EEN van de meest in het oog springende trekken van het kunstleven in de Sowjet-unie is op het oogenblik wel de belangstelling voor de klassieken. Ontbroken heeft deze belangstelling gedurende de zeventien jaren van de Octoberrevolutie nimmer. Niet voor niets heeft jarenlang een kunstgeleerde als Loenatsjarski aan het hoofd van het volkscommissariaat voor het cultuurwezen gestaan. Van Lenin zijn verscheiden uitspraken aan te halen, ten bewijze, dat ook hij „de nalatenschap van het verleden” nimmer verwaarloosd heeft. Toch heeft het accent niet altijd zoo sterk op de „toeëigening” van deze nalatenschap gelegen, als dat thans het geval is. Het is het streven naar verhooging van de kwaliteit van den arbeid, dat zich op deze wijze ook op het gebied van de kunst kenbaar maakt, maar tevens sublimeert dit streven zich in een gevoel, dat men historisch tot hoeder van de cultuur der menschheid in het algemeen beroepen is, en in dit streven is — hoe paradoxaal het klinken moge — zelfs een zeker conservatisme te bespeuren, dat op zijn beurt soms het karakter van reactie op modernistische neigingen schijnt aan te nemen.

„De groote cultureele beteekenis van de proletarische revolutie ligt daarin”, — aldus één van degenen, die op het oogenblik deel uitmaken van de centrale leiding van het tooneelleven, — „dat de vóór de Revolutie opgehoopte kunstschaten niet verspild en niet spoorloos vernietigd zijn, maar nieuwen levensinhoud verkrijgen, en dat millioenen nieuwe menschen ze verwerken en zich toeëigenen. De proletarische Revolutie heeft de geweldige verworvenheden van het Russische tooneel, die vóór de Revolutie verzameld zijn, niet verkwist, maar ze laten herleven, ze heeft hun scheppende krachten van hun ideëele begrenstheid en de vooroordeelen van individualisme, scepticisme, mystiek en formalisme bevrijd....” In hun algemeenheid kunnen deze woorden van allerlei beteekenen. Iets wijzer wordt men, als men in een programma, dat gedurende de eerste tien dagen van September, de dagen van het Tweede Moskousche tooneelfeest, onder de oogen van duizenden Moskousche schouwburgbezoekers gekomen is, omtrent het standpunt tegenover de klassieken in den tegenwoordigen tijd leest: „Het Woud”, van Ws. Meyerhold, en „Genoeg eenvoud per wijze”, in de Proletkoeljt, waren verrichtingen, waarbij de klassieke nalatenschap in aanzienlijke mate gebruikt werd als aanleiding tot de vernietiging van de kanonieke handgrepen voor het ten tooneele brengen van de genomen voorbeelden, als een uitdaging „van links”, en daarvandaan legde de regisseur er heel veel in, met volkomen veronachtzaming van de bedoeling van den dramaturg in het stuk. Meer nog: vervolgens ging Meyerhold zichzelf rechtstreeks den auteur van het stuk noemen, daarmede den nadruk leggend op het